

Dyslexieprotocol

November 2023

Een dyslectische leerling is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal BIG-registratie¹) wordt verklaard dat de betreffende leerling in aanmerking komt voor tegemoetkomingen. Een kopie van dit rapport dient in het leerlingdossier te zijn opgenomen.

De volgende definitie van dyslexie is inmiddels algemeen aanvaard:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau².

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en /of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het Voortgezet Onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfopdrachten) en bij de moderne talen.

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben vaak **problemen** met:

- **Lezen en/of spellen op woordniveau** in het Nederlands en in de moderne vreemde talen (nieuwe klank-tekenkoppelingen, ingewikkelde spellingsafspraken);
- Het **snel en accuraat lezen** (decoderen) **van teksten** bij alle vakken;
- Het **snel en accuraat spellen** (coderen) **bij functioneel schrijven** bij alle vakken.

Uitgangspunten betreffende leerlingen met een officiële dyslexieverklaring:

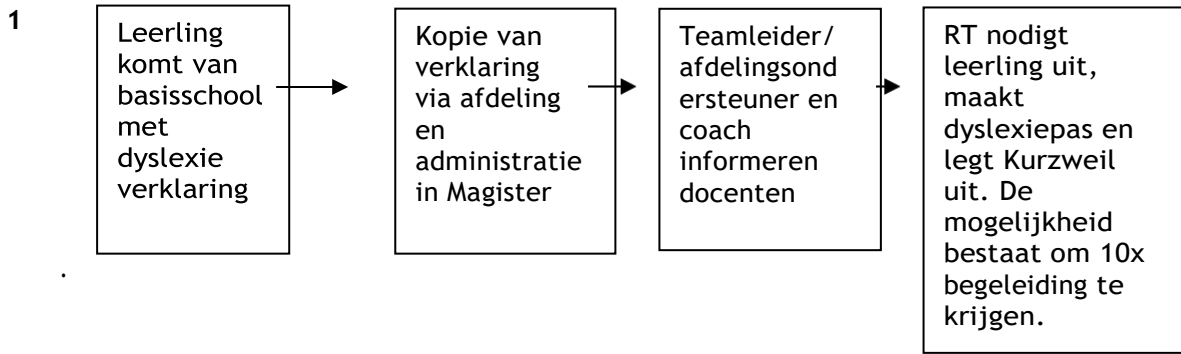
- Docenten, leerlingen en ouders zijn op de hoogte van afspraken.
- De docenten moeten zich aan de afspraken (kunnen) houden.
- De school kan niet aan elke vorm van dyslexie adequaat tegemoet komen.

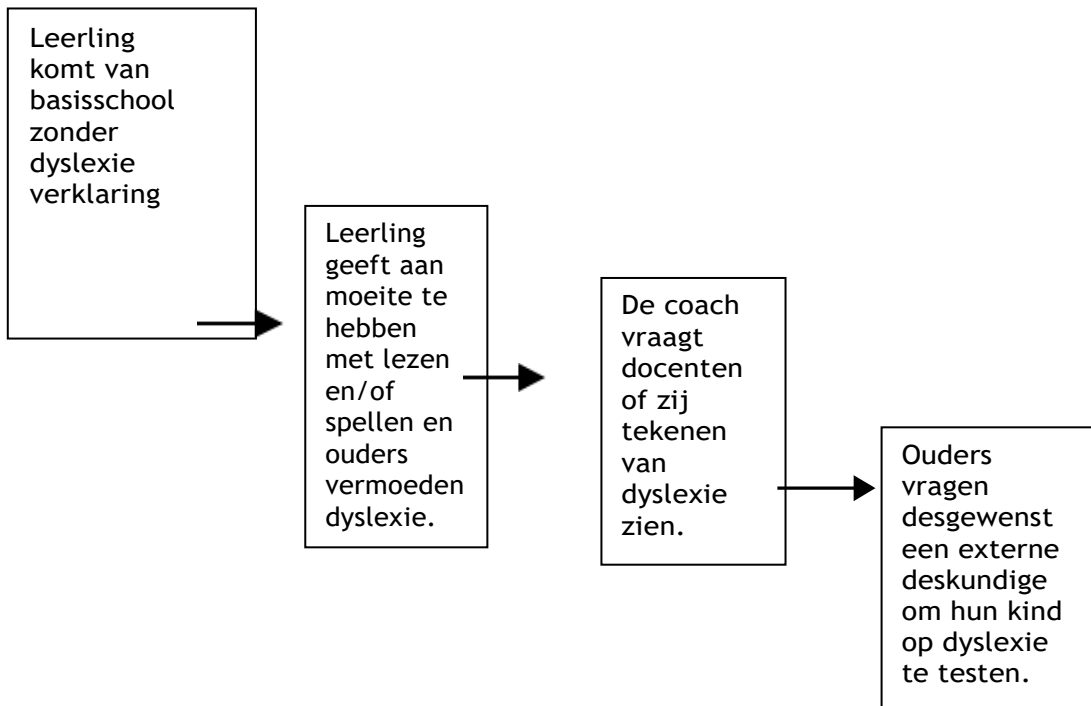
¹ Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

² Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. 's-Hertogenbosch, KPC Groep/ Nijmegen, Expertisecentrum Nederlands/Tilburg, Werkverband Opleidingen Speciaal Onderwijs, 2004

De procedure

2

Afspraken met betrekking tot dyslectische leerlingen

In algemene zin houden we als volgt rekening met dyslectische leerlingen:

Erkenning/herkenning

- Een dyslectische leerling wordt positief benaderd. Het moet duidelijk zijn dat de docent op de hoogte is en de dyslectische leerling wil helpen.
- De leerling krijgt een dyslexiepas.
- Op de dyslexiepas die aan de leerling wordt uitgereikt staan de op maat gesneden faciliteiten vermeld. Deze worden ontleend aan de onderzoeksrapporten die dyslexie hebben aangetoond.
- De leerling heeft zelf de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de dyslexiepas.
- De docenten weten welke leerlingen dyslectisch zijn.
- Leerling worden door de RT op de hoogte gebracht van de mogelijkheden en onmogelijkheden rond de faciliteiten.
- De leerling heeft tegenover de school een inspanningsverplichting. Indien de leerling daaraan niet voldoet, kunnen zijn/haar faciliteiten verminderd of ingetrokken worden. Of de leerling voldoende inspanning levert (huiswerk/meedoen in de les), is ter beoordeling aan de RT, de mentor en de betrokken docent.

Lezen

- Verlenging van tijd bij proefwerken (REP) en schriftelijke overhoringen (SO). Leerlingen hebben het recht om hun werk af te maken op een door de docent geregelde manier. Indien dat om organisatorische redenen niet mogelijk is, moet de oplossing gezocht worden in vermindering van het te maken werk.
- Docenten zorgen voor toetsen die niet langer duren dan 45 minuten bij een 60-minutenrooster. Leerlingen hebben recht op ten minste 20% extra tijd.
- Proefwerkopdrachten of teksten worden geleverd in Arial punt 12 voor leerlingen bij wie dat aangeraden is in het onderzoeksrapport.
- Leerlingen met dyslexie hoeven niet onverwacht een stukje voor te lezen in de les als ze daar moeite mee hebben.
- Docenten zorgen voor een duidelijke lay-out bij proefwerken en schriftelijke overhoringen.
- Het gebruik van Kurzweil is in overleg toegestaan. Leerlingen laten tijdig, minimaal een week voor de toets, weten dat zij Kurzweil willen gebruiken.

Schrijven

- Spelfouten worden niet/minder zwaar meegeteld, afhankelijk van de aard van de toets.
- In de bovenbouw vormt Nederlands hierop een uitzondering, omdat volgens de exameneisen voor het vak Nederlands ook dyslectische

leerlingen worden afgerekend op taalfouten.

- Bij ernstige handschriftproblemen kan het gebruik van een laptop toegestaan worden zonder internet.

Faciliteiten

Elke leerling met dyslexie krijgt een pas uitgereikt. In overleg met de leerling kan deze pas door de remedial teacher herzien worden. De leerling dient deze pas altijd bij zich te hebben. De volgende faciliteiten kunnen op de dyslexiepas aangevinkt worden:

- Extra tijd bij toetsen, minimaal 20%. Indien dit niet mogelijk is, wordt de toets ingekort door beperking van het aantal opgaven.
- Gebruik van een schreefloze letter, zoals Arial, lettergrootte 12.
- Spelfouten worden niet/minder zwaar meegeteld, afhankelijk van de aard van de toets.
- Niet onvoorbereid hardop laten lezen.
- Gebruik van hulpkaarten wordt toegestaan.
- Toetsen eventueel in kleinere delen laten maken.
- Mondelinge toelichting: indien mogelijk, na een schriftelijk werk antwoorden mondeling toe laten lichten.
- Gebruik van Kurzweil toestaan.
- Gebruik van een computer/laptop, inclusief spellingcontrole, toestaan.

Dispensatie/Compensatie/Moderne Vreemde talen

In bepaalde gevallen kan er dispensatie worden gegeven voor een van de Moderne vreemde talen. Zie hiervoor het Protocol Dispensatie Moderne Vreemde Talen.

Officiële regelingen m.b.t. eindexamen

- De examencommissie stelt in overleg met de leerling vast welke tegemoetkomingen worden gerealiseerd c.q. aangevraagd.
- Voor het schoolexamen en het centraal examen kan een leerling die in het bezit is van een dyslexieverklaring verlenging van examentijd aanvragen.
De betreffende leerling krijgt 25% extra tijd met een maximum van 30 minuten per toets.
- De dyslectische leerling kan verzoeken om de opgaven van het examen te maken met het programma Kurzweil.
- Gebruik laptop wordt toegestaan op basis van de dyslexieverklaring
- Voor het vak Nederlands wordt geen uitzondering gemaakt voor het aanrekenen van taalfouten voor leerlingen met dyslexie bij het CSE.